

рування органів порожнини рота та довколишніх тканин. Засвоєння практичних навичок вимагає їх проведення кожним студентом декілька разів протягом певного періоду часу спочатку на фантомі чи фантомній моделі, а вже потім в клініці під час роботи з пацієнтами. Це в свою чергу потребує необхідного матеріального забезпечення на кожного студента. На циклі субординатури студенти випускники інтенсивно готуються до комплексного випускного іспиту з стоматології, що вимагає оволодіння і відпрацювання певних практичних навичок, винесених в переліку на іспит [1, 2, 3, 7, 8].

Таким чином, бачимо, що формування лікаря-стоматолога як фахівця відбувається поступово із опануванням різних розділів медицини і стоматології, зокрема. А система здобування практичних навичок є невід'ємною складовою навчання, яка має своє продовження під час проходження інтернатури. Високоякісне засвоєння практичних навичок, яке базується на глибокому фундаменті знань теоретичних базових дисциплін, є запорукою успішної роботи лікаря-стоматолога в клініці та підвищує його конкурентоспроможність при працевлаштуванні.

Література

1. Данилевський М.Ф. Терапевтична стоматологія: Підручник: У 4 т. – Т.3. Захворювання пародонта / М.Ф. Данилевський, А.В. Борисенко, А.М. Полігун та ін. – К.: Медицина, 2008. – 616 с.
2. Терапевтична стоматологія / За ред. проф. А.К. Ніколішина. – Т.2. – Полтава: Дивосвіт, 2007. – 280с.
3. Леус П.А. Коммунальная стоматология / П.А. Леус. – Брест, 2000. – 284 с.
4. Азбука пломбирочных материалов / Под ред. проф. Л.А. Дмитриевой. - М.:МЕДпресс-информ, 2006. – 240 с.
5. Сінченко П.І. Ефективність застосування інформаційних технологій в навчальному процесі на післядипломному етапі / П.І. Сінченко, О.І. Сміян, О.К. Романюк //Актуальні питання сучасної післядипломної медичної освіти.- Суми: СумДУ, 2010.- С. 9-11.
6. Андреев А.А. Педагогика высшей школы (Прикладная

педагогика): учебное пособие / А.А. Андреев. – М.: МЭСИ, 2000.- Кн. 1. – 141 с.

7. Болонський процес : перспективи і розвиток у контексті інтеграції України в європейський простір вищої освіти: омографія / за ред. В.М. Бебика.- К.: МАУП, 2004.- 200с.

8. Кремень В.Г. Болонський процес: зближення, а не уніфікація // АН ВПН України // Інформаційний вісник. – К. 2004.- №3. – с.6-13.

I.A. Ozhogan

Practical Education in Therapeutic Dentistry

Ivano-Frankivsk National Medical University, Ivano-Frankivsk, Ukraine

Abstract. Preventive dentistry is focused on the diagnosis and treatment of teeth diseases, periodontal tissues and oral mucosa, the development of various new diagnostic and health care techniques, identifying links between dental diseases and diseases of the internal organs. Studying at the medical universities of Ukraine and at dental faculties is also based on the Bologna principles, one of the requirements of which is to get practical skills and to work self-reliantly. One of the main areas of the work with students should be teaching health and educational work with patients, teaching the students how they should teach their patients to obey to the rules of the oral cavity hygiene, the correct choice of toothpaste and toothbrushes and other hygiene products. At the same time one of the main tasks in practical training with students is focusing on research and development in these areas, to make students acquainted with the scientific work of university scientists, Ukraine and the world's leading experts in this area. We should encourage students to the research work in students' scientific societies. Getting practical skills in the preventive dentistry begins in the second year of studying. This is a propaedeutic in therapeutic dentistry. The fifth year completes with the last clinical cycle of studying. That is why high quality of practical skills based on deep theoretical knowledge and basic disciplines are the keys to success of a dentist in the clinic.

Keywords: *therapeutic dentistry or preventive dentistry, practical skills, dental disease.*

Надійшла 26.01.2015 року.

УДК 378.147 : 378.046.4

Пилипчук В.І.

Переривисті курси як форма безперервного післядипломного навчання лікарів-хірургів

Кафедра хірургії інституту післядипломної підготовки (зав. каф.- проф. О.Л.Ткачук)

Івано-Франківський національний медичний університет, Україна

Резюме. В Івано-Франківській області впроваджена форма післядипломного навчання лікарів-хірургів, яка полягає у щомісячному проведенні спільного засідання переривистих курсів лікарів-хірургів та обласного осередку Асоціації хірургів області. Засідання включають: обхід у хірургічному відділенні з наступним обговоренням; засідання осередку Асоціації хірургів області; засідання переривистих курсів. Завданнями засідання Асоціації хірургів є висвітлення сучасних підходів до хірургічного лікування. На засідання вноситься 2-3 монотематичні доповіді. Засідання переривистих курсів містить: звіт завідувача хірургічного відділення, на базі якого проводяться курси; інформація, зауваження та оголошення головного хірурга області; засідання комісії з невідкладної хірургії, де проводиться детальний розбір пацієнтів, які померли від гострої хірургічної патології в хірургічних стаціонарах області. Переривисті курси розглядають проблемні питання лікування хірургічних хворих, використання новітніх технологій діагностики та лікування, питання організації хірургічної служби, співпраці між закладами охорони здоров'я, недоліки в хірургічній допомозі. Така групова навчальна діяльність сприяє активізації та результативності навчання лікарів-хірургів, вихованню колегіальних відносин між ними, вмінню відстоювати свою точку зору та прислухатись до думки товаришів, культури

ведення діалогу, відповідальності за результати своєї праці, створює умови для формування позитивної мотивації лікарів-хірургів.

Ключові слова: *переривисті курси, післядипломне навчання.*

Постановка проблеми і аналіз останніх досліджень.

Головні завдання післядипломної освіти полягають у забезпеченні системи охорони здоров'я кваліфікованими кадрами та забезпеченні пацієнтів ефективною і якісною медико-профілактичною допомогою [1]. Стрімкий розвиток медичної науки і практики на сучасному етапі, впровадження в практику лікаря-хірурга новітніх технологій, особливо малоінвазивних, вимагає ефективної діяльності вищої школи саме на етапі післядипломної освіти лікарів. Це спонукає до пошуку нових шляхів та удосконалення вже існуючих методик навчального процесу. Впродовж усієї практичної роботи перед лікарем-хірургом постійно стоїть завдання вивчення та впровадження в практику новітніх досягнень у галузі медичної науки, зокрема, в хірургії. Сучасний лікар має володіти інноваційними технологіями діагностики і лікування,

технікою ендоскопічних, малоінвазивних, реконструктивно-пластичних втручань тощо [2]. Тому питання удосконалення системи безперервного навчання лікарів є досить актуальним. Згідно з положеннями педагогічної психології, навчити можна лише особу, яка хоче навчатися і у якої сформовано таку важливу універсальну компетенцію, як «здатність вчитися» [3].

Мета дослідження: проаналізувати роботу переривистих курсів як форми безперервного післядипломного навчання з метою постійного удосконалення теоретичних знань та практичних вмінь лікарів-хірургів.

Результати дослідження та їх обговорення

Характерною ознакою сучасної післядипломної освіти, особливо в період бурхливого розвитку новітніх інформаційних технологій (інтернет тощо), є зміщення акцентів на самостійне оволодіння знаннями. Проте, не всі лікарі-хірурги у великому потоці інформації можуть самостійно відокремити найбільш раціональні методики для застосування їх у своїй практиці.

Практика проведення передатестаційних циклів та курсів тематичного удосконалення на факультетах післядипломної освіти є, безперечно, незамінною у вдосконаленні знань та вмінь лікарів-хірургів. Проте, ці курси лікарі проходять один раз на п'ять років (до чергової атестації). А процес навчання повинен тривати систематично та безперервно.

Враховуючи це, в Івано-Франківській області впродовж багатьох років впроваджена форма післядипломного навчання лікарів-хірургів, яка полягає у щомісячному проведенні спільного засідання переривистих курсів лікарів-хірургів та обласного осередку Асоціації хірургів області. Такі засідання почергово проводяться у різних закладах охорони здоров'я області. Обов'язковим є проведення одного разу на рік засідань на базах хірургічних відділень обласної клінічної лікарні (відділення абдомінальної хірургії, центру малоінвазивної та пластичної хірургії, проктологічного відділення, відділень судинної та торакальної хірургії), обласної дитячої клінічної лікарні, клінічних лікарень м. Івано-Франківська. Крім цього, в літньо-осінній період проводяться виїзні засідання в кількох районах області (як правило, в трьох).

Порядок денний таких засідань затверджується на початку поточного року та включає обов'язкові рубрики:

- проведення обходу у хірургічному відділенні з наступним обговоренням цікавих та проблемних хворих;
- засідання осередку Асоціації хірургів області під керівництвом голови Асоціації;
- засідання переривистих курсів під керівництвом головного хірурга області.

Обхід у хірургічних відділеннях проводиться за участю всіх хірургів області. При цьому, лікуючий лікар або завідувач хірургічного відділення біля ліжка хворого доповідає про його діагноз, проведено обстеження та лікування. Обговорення обходу хворих із запитаннями, зауваженнями та рекомендаціями проводиться в окремій аудиторії, де в подальшому відбувається засідання. Ця форма роботи дає можливість ознайомити хірургів області з особливостями роботи того чи іншого хірургічного відділення (що можна використати іншим у своїй роботі), а також показати обсяг роботи лікарів-хірургів даного відділення. Наступне обговорення хворих дає змогу поділитись позитивним досвідом, виявити помилки та недоліки в обстеженні та лікуванні. Останні роки обхід у хірургічних відділеннях обласної клінічної лікарні проводиться з використанням сучасних технологій. Зокрема, вранці проводиться відео-обхід у відділенні за участю голови Асоціації хірургів області, головного хірурга області, завідувачів хірургічними кафедрами медичного університету, завідувача та ординаторів відділення. Після цього обхід ретранслюється та одночасно активно обговорюється в аудиторії, де присутні

всі лікарі-хірурги області. Це дає змогу всім присутнім лікарям більш детально ознайомитись з кожним пацієнтом відділення. Крім цього, обмежується доступ великої кількості присутніх у палати відділення (на засіданнях переривистих курсів постійно присутні біля 130-140 хірургів області).

Завданнями засідання Асоціації хірургів є висвітлення сучасних підходів до хірургічного лікування. На засідання виносяться 2-3 доповіді, як правило, монотематичні. Це дає можливість ширше висвітлити ту чи іншу проблему. Зокрема, виділено монотематику з дитячої, судинної, торакальної, малоінвазивної, невідкладної хірургії тощо. Доповіді висвітлюються за допомогою мультимедійних засобів та пізніше поширюються на електронних носіях, а також розміщуються на сайті Асоціації хірургів області. Після висвітлення доповідей проводиться їх активне обговорення.

Одним із завдань Асоціації хірургів, яке виконується систематично, є також розгляд і обговорення лікарів-хірургів, які претендують на присвоєння першої або вищої кваліфікаційної категорії з хірургії. При цьому, завідувач хірургічного відділення представляє претендента, висвітлює його біографію, хірургічну роботу, йому задають запитання. Рішення про рекомендацію присвоєння лікарю-хірургу першої чи вищої категорії з хірургії приймається шляхом відкритого голосування членів Правління Асоціації хірургів. Ця рекомендація обов'язково враховується атестаційною комісією під час проходження лікарем-хірургом атестації. При відсутності позитивної рекомендації Асоціації хірургів лікарю-хірургу не може бути присвоєна перша чи вища кваліфікаційна категорія.

Наступним розділом в роботі є засідання переривистих курсів лікарів-хірургів. Таке засідання містить наступні рубрики:

- звіт завідувача хірургічного відділення, на базі якого проводяться курси, про роботу відділення, його основні показники, характер оперативних втручань, які проводяться у відділенні, новітні методики хірургічного лікування;
- інформація, зауваження, настанови та оголошення головного хірурга області щодо роботи;
- засідання комісії з невідкладної хірургії, де проводиться детальний розбір пацієнтів, які померли від гострої хірургічної патології в хірургічних стаціонарах області (гострий апендицит, защемлена грижа, проривна і кривавляча виразка, кишкова непрохідність тощо). При цьому, визначаються основні помилки та недоліки щодо хірургічної тактики, ведення медичної документації. В окремих випадках на даній комісії проводиться розбір випадків грубих помилок лікарів-хірургів, що привели до ускладнень та інвалідності, а також деонтологічні питання.

Крім цього, щомісячні переривисті курси розглядають комплекс проблемних питань з лікування хірургічних хворих, використання новітніх технологій діагностики та лікування, питання організації хірургічної служби, співпраці між закладами охорони здоров'я, недоліки в хірургічній допомозі. Однією з важливих переваг таких засідань, в порівнянні з іншими видами аудиторного навчання лікарів-хірургів, є інтеграція теоретичних знань з практичними вміннями. Така групова навчальна діяльність сприяє активізації та результативності навчання лікарів-хірургів, вихованню колегіальних відносин між ними, вмінню відстоювати свою точку зору та прислухатись до думки товаришів, культури ведення діалогу, відповідальності за результати своєї праці. Така форма навчання та спілкування створює також умови для формування позитивної мотивації лікарів-хірургів.

Спільна робота асоціації хірургів та переривистих курсів відіграють важливу роль у досягненні виховних процесів. У такій формі навчання формуються колективізм, моральні та гуманні якості кожного лікаря-хірурга зокрема. Цьому сприяють особливості проведення засідань. Вони створюють атмосферу для обміну думками, виховання взаємної ви-

могливості та взаємодопомоги, взаємоконтролю та взаємодіє. Перевагами такої форми навчання є те, що за короткий час виконується великий обсяг роботи теоретичного та практичного спрямування і дає можливість в загальному покращити роботу хірургічної служби області.

Висновки

1. Щомісячні переривисті курси лікарів-хірургів є ефективною формою безперервного післядипломного навчання.
2. Спільна робота асоціації хірургів та переривистих курсів відіграють важливу роль у досягненні виховних процесів (виховання колективізму, моральних та гуманних якостей кожного лікаря-хірурга).

Перспективи подальших досліджень

Перспектива дослідження полягає у вдосконаленні існуючих та розробці нових методик проведення групових навчань лікарів-хірургів з метою їх безперервного післядипломного навчання.

Література

1. Сучасні завдання медичної (фармацевтичної) післядипломної освіти в контексті реформування галузі охорони здоров'я / О.К.Толстанов, М.С.Осійчук, О.П.Волосовець // Сучасна післядипломна освіта: досягнення, проблеми, перспективи: матеріали навчально-наукової конференції. 7-8.11.2013 р., м. Харків / за ред. О.М.Хвистюка, М.І.Хвистюка, В.Марченко.- Харків, 2013
2. Запорожан В.М. Сучасна організація навчального процесу / В.М.Запорожан, Н.М.Рожковська, А.Г.Волянська // Сучасні технології вищої освіти: тези доп. VI Всеукр. наук.-метод. конф. – Одеса: ОДАХ, 2010.- 239 с.
3. Методологія і технологія визначення універсальних компетенцій випускників медичних та стоматологічних факультетів / Ю.В.Думанський, Б.Б.Івнєв, М.Б.Первак та ін. – Донецьк, 2013.- 112 с.

Пилипчук В.И.

Перерывистые курсы как форма непрерывного последипломного образования врачей-хирургов

Кафедра хирургии института последипломной подготовки (зав. каф.-проф. О.Л.Ткачук)

Ивано-Франковский национальный медицинский университет, Украина

Резюме. В Ивано-Франковской области внедрена форма последипломного обучения врачей-хирургов, которая состоит в ежемесячном проведении совместного заседания перерывистых курсов врачей-хирургов и областной ячейки Ассоциации хирургов области. Заседания включают: обход в хирургическом отделении с последующим обсуждением; заседания ячейки Ассоциации хирургов области; заседания перерывистых курсов. Задачами заседания Ассоциации хирургов есть отображение современных подходов к

хирургическому лечению. На заседания выносятся 2-3 монотематические доклады. Заседания перерывистых курсов содержат: отчет заведующего хирургическим отделением, на базе которого проводятся курсы; информация, замечания и объявления главного хирурга области; заседание комиссии с неотложной хирургии, где проводится детальный разбор пациентов, которые умерли от острой хирургической патологии в хирургических стационарах области. Перерывистые курсы рассматривают проблемные вопросы лечения хирургических больных, использования новых технологий диагностики и лечения, вопросы организации хирургической службы, сотрудничества между лечебными учреждениями, недостатки в хирургической помощи. Такая групповая учебная деятельность способствует активизации и результативности обучения врачей-хирургов, воспитанию коллегиальных отношений между ними, умению отстаивать свою точку зрения и прислушиваться к мысли товарищей, культуры ведения диалога, ответственности за результаты своей работы, создает условия для формирования положительной мотивации врачей-хирургов.

Ключевые слова: перерывистые курсы, последипломное образование.

VI. Pylypchuk

Professional Training Courses as a Form of Continuous Postgraduate Education of Surgeons

Department of Surgery of Postgraduate Education Faculty (Head of the Department – Professor O. L. Tkachuk)

Ivano-Frankivsk National Medical University, Ivano-Frankivsk, Ukraine

Abstract. A form of postgraduate surgical education in Ivano-Frankivsk region presupposes monthly holding a joint session of professional training courses and the regional center of the Regional Association of Surgeons. The sessions include ward rounds at the surgical department with further discussion, meeting of the regional center of the Regional Association of Surgeons, and a session of monthly professional training courses. The meeting of the Regional Association of Surgeons is aimed at highlighting modern approaches to surgical treatment. 2-3 monothematic reports are usually presented. The session of professional training courses includes report of the head of the surgical department, information, remarks, and announcements of the chief surgeon of the region, and meeting of the commission on emergency surgery where surgeons discuss each patient who died from acute surgical pathology in surgical departments of the region in detail. Monthly professional training courses consider problematic issues of surgical treatment of patients, use of modern diagnostic and treatment technologies, organization of medical service, cooperation between treatment facilities, and disadvantages of surgical treatment.

Such group activity promotes more active and productive education of surgeons, building collegiality, the ability to defend one's viewpoints and hear the colleagues' opinion, helps to intensify the culture of communication, responsibility for the consequences of one's work, as well as establishes conditions for positive motivation of surgeons.

Key words: professional training courses, postgraduate education.

Надійшла 09.02.2015 року.

УДК: 378 + 371.3

Рожко-Гунчак О.М.

Роль науково-дослідницьких робіт та студентських гуртків у становленні майбутніх лікарів-стоматологів

Ивано-Франківський національний медичний університет, Україна

Резюме. Найважливішими засобами підвищення якості підготовки і виховання спеціалістів з вищою освітою є науково-дослідницька діяльність студентів. Виконання наукових досліджень у гуртках студентського наукового товариства сприяє формуванню всебічно розвиненої особистості науковця, фахівця. В медичних навчальних закладах наукові дослідження часто отримують розвиток на стику наук (клінічних і теоретичних). Це дає певну пере-

вагу науковим дослідженням, оскільки багатоплановість і комплексність відіграють все вагомішу роль.

Ключові слова: студенти, науково-дослідницька робота, студентський гурток.

Без логічного осмислювання фактів, без систематизації та узагальнення фактів не може існувати жодна наука. Всі